

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมด้านโลจิสติกส์และซัพพลายเชนในโรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน HA และ Non HA ในประเทศไทย” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) แบบวัดครั้งเดียว (One-Shot Study) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีคำถามทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงพยาบาลในประเทศไทยจำนวน 1,211 แห่ง (กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข) ประกอบไปด้วยโรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัด (โครงการศึกษาเกณฑ์การใช้พลังงานในอุตสาหกรรมและอาคารต่างๆ (SEC) (อาคารประเภทโรงพยาบาล)) โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน (ทั้งนี้ได้ทำการคัดเลือกจาก 1,615 แห่งให้เหลือเพียง 1,211 แห่งโดยคัดสถานพยาบาลและสถานีนอมนายออก เนื่องจากผู้วิจัยคาดว่าอาจไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผล) จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่เฉพาะเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณหาขนาดได้โดยใช้สูตรของ Yamane (1970) (ชวาล แพรัตกุล, 2540) ในระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05 จากสูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดของกลุ่มประชากร
 e คือ ความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{1,211}{1+1,211(0.05)^2}$$

$$n = 301$$

จากการแทนค่าสูตร ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 301 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่ากับ 400 แบ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัด (จำนวนเตียงตั้งแต่ 500 เตียงขึ้นไป) 87 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป (จำนวนเตียงตั้งแต่ 151 - 500 เตียง) 280 แห่ง และโรงพยาบาลชุมชน (จำนวนเตียงตั้งแต่ 10 - 150 เตียง) 33 แห่ง แสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัด

โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน

	โรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัด (500 เตียงขึ้นไป)	โรงพยาบาลทั่วไป (ตั้งแต่ 151 - 500 เตียง)	โรงพยาบาลชุมชน (ตั้งแต่ 10 - 150 เตียง)	รวม
No. of Hospitals	87	280	33	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้นำแบบสอบถามจากรายงานวิจัยของ Aptel และ Pourjalali (2001) มาพัฒนาและทำการแปลคำถามและรายละเอียดแต่ละหัวข้อจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยแล้วนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องจำนวน 4 ท่าน (ผู้อำนวยการโรงพยาบาล 1 ท่าน แพทย์ 2 ท่าน และผู้จัดการแผนกโลจิสติกส์ของโรงพยาบาล 1 ท่าน) เพื่อทดสอบความตรง (การวัดสิ่งที่ต้องการวัด) หรือความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นจึงทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 ชุด เพื่อทดสอบความเข้าใจ (Pre-Test) ก่อนทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยแบบสอบถามที่ใช้จะเกี่ยวข้องกับ 4 ประเด็นดังต่อไปนี้ (ตัวอย่างของแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก)

- 1.การจัดการกับกิจกรรมการจัดหายาและเวชภัณฑ์มีวิธีการอย่างไร (เช่น คำถามข้อที่ 3 และ 4)
- 2.การพัฒนาปรับปรุงตลอด 3 ปีที่ผ่านมาในเรื่องการจัดหายาและเวชภัณฑ์เป็นอย่างไร (เช่น คำถามข้อที่ 8 และ 9)
- 3.ความร่วมมือด้านกลยุทธ์กับคู่ค้าและโรงพยาบาลอื่นๆ ในการลดต้นทุนของการจัดหายาและเวชภัณฑ์ (เช่น คำถามข้อที่ 11, 12, 13, 14, 15 และ 18)
- 4.โรงพยาบาลกำลังวางแผนที่จะเพิ่มระบบการจัดการในอนาคตอันใกล้ (เช่น คำถามข้อที่ 17)

นอกจากนี้ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยฉบับนี้จะมากกว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตรของ Yamane (1970) แต่ก็ยังถือได้ว่ามีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งอาจเกิดจากการมีอคติจากการไม่ต้องการทำแบบสอบถาม (Non-Response Bias) ดังนั้น เพื่อนำทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ถือเป็นที่ศรัทธาของประชากร จึงได้ทำการเปรียบเทียบการตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในช่วงแรกและกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในช่วงหลัง โดยกลุ่มตัวอย่างในช่วงหลังนี้จะประกอบด้วยโรงพยาบาลมาตรฐาน HA และ โรงพยาบาล Non HA ร้อยละ 25 ของโรงพยาบาลแต่ละประเภทที่ปฏิเสธการตอบแบบสอบถามในช่วงแรก ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มนี้ไม่มี ความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ.05 ($p > 0.05$) ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าการตอบข้อมูลกลับในงานวิจัยนี้ไม่มีความลำเอียงในการตอบระหว่างผู้ตอบและผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม (Non-Response Bias) ดังนั้น จึงสามารถนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาแทนทัศนคติของประชากรได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและหากกลุ่มตัวอย่างได้แล้วนั้น ผู้วิจัยขอหนังสือจากโครงการปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถึงผู้อำนวยการของโรงพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำรายงานวิจัยฉบับนี้และเพื่อขออนุญาตในการขอข้อมูลจากแผนกโลจิสติกส์ หรือแผนกพัสดุหรือแผนกจัดซื้อ และเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในแผนกนั้น จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดทางไปรษณีย์ไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั่วประเทศ 400 แห่ง พร้อมทั้งแนบซองติดแสตมป์และระบุวันที่ให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาภายใน 3 อาทิตย์ โดยใช้ที่อยู่อ้างอิงจากกองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

เนื่องจากจำนวนของผู้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงดำเนินการติดต่อโดยตรงถึงโรงพยาบาลทางโทรศัพท์และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 มีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาในครั้งแรกจำนวน 106 ชุด และครั้งที่ 2 จำนวน 8 ชุด รวมเป็น 114 ชุดจากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 400 ชุด แต่เนื่องจากแบบสอบถามบางชุดให้ข้อมูลที่ไมครบถ้วน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล โดยพิจารณาจากเนื้อหาในการตอบแบบสอบถาม หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งจะถูกคัดออกซึ่งมีจำนวน 46

ชุด คิดเป็น 40% จากแบบสอบถาม 114 ชุดและทำการรวบรวมเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบข้อมูลครบถ้วนสามารถนำมาใช้ได้จริงทั้งสิ้นจำนวน 68 ชุด (60%)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คำตอบครบถ้วนทุกชุดไปประมวลผลข้อมูลบนคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณค่าสถิติต่างๆ และจัดเรียงลำดับประกอบเพื่อนำผลที่ได้มานำเสนอและสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาประมวลผลข้อมูลบนคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณค่าสถิติต่างๆ เพื่อนำผลที่ได้มานำเสนอและสรุปผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลแต่ละแห่ง เช่น ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทของโรงพยาบาล จำนวนเตียงผู้ป่วย รายรับของโรงพยาบาล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้สถิติดังกล่าวในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลการวิจัย ซึ่งได้แก่ การเปรียบเทียบสัดส่วนความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ของแผนกโลจิสติกส์ระหว่างโรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน HA และ Non HA จำนวนโรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน HA และ Non HA ที่มีและไม่มีแผนกโลจิสติกส์ เป็นต้น และใช้ Pearson correlation ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เกี่ยวกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามและความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการความร่วมมือในด้านต่างๆ กับโรงพยาบาลอื่น เช่น การใช้คลังสินค้าร่วมกัน การจัดซื้อ การประยุกต์ใช้โปรแกรม JIT แผนกยาและเวชภัณฑ์ พนักงานจ่ายยาและเวชภัณฑ์ เป็นต้น